

Metsävaratiedot ja metsäsuunnittelu oikeudellisesta näkökulmasta

Metsätieteen päivä, Taksaattoriklubi
Helsinki, 29.10.2013

Kimmo Huttunen, tutkija
Itä-Suomen yliopisto

Taustaa

- Oikeustieteen alaan lukeutuva väitöskirja metsävaratietoihin ja tiedon vaikutusmekanismeihin liittyen
 - Erityisesti tiedon hankintaan ja hallintaan liittyvät kysymykset
 - Metsävaratiedon normatiivinen asema suunnittelussa ja päätöksenteossa, vaikutusmekanismien selvittäminen

Mitä ovat metsävaratiedot?

- Metsävaratiedoilla tarkoitetaan metsiä sekä niiden hoitoa ja käyttöä kuvaavia paikkaan sidottuja tietoja
 - Metsäalueen puustoa, maaperää, kasvupaikkaa, sijaintia ja geometriaa, pinta-alaa, käytön rajoituksia, monimuotoisuutta ja muita erityispiirteitä sekä metsänhoito- ja luonnonhoitotöitä, hakkuita ja muita toimenpiteitä koskevia ehdotuksia tai jo toteutettuja toimenpiteitä koskevat sekä muut (2 momentissa tarkoitettujen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa) välttämättömät metsätiedot.
- Metsätiedoilla tarkoitetaan metsäkeskuksessa käsiteltäviä hallintoasioita koskevia tietoja, metsävaratietoja sekä kiinteistöjä ja metsäkeskuksen asiakkaita koskevia tietoja
- Metsävaratiedot sisältyvät Suomen metsäkeskuksen pitämään metsätietojärjestelmään

Metsävaratietojen hallinta

- Metsävaratiedot ovat henkilötietoja, joiden käsittelyyn (ml. kerääminen ja tallettaminen) sovelletaan henkilötietolakia ja erityislakina metsätietolakia
- Henkilötietojen käsittelyn laaja sisältö
- Henkilötieto-oikeudellisten periaatteiden soveltuminen kaikkeen metsävaratietojen käsittelyyn
- Lähtökohdat perustuslaissa

Mitä tietoa metsistä on kerättävä?

- Metsätietojärjestelmän käyttötarkoituksena metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitaminen
- Laissa ei suoraan edellytetä tietynlaisen tiedon keräämistä
- Tiedon keruuta koskevat yleiset henkilötieto-oikeudelliset periaatteet → rajoituksia
 - Käyttötarkoitussidonnaisuus, tarpeellisuus ym.
- Myös mm. lakimuutokset vaikuttavat

Mitä metsäsuunnittelu on?

- Metsien käyttöön liittyvää suunnittelua tehdään monessa yhteydessä
- *Metsäsuunnittelu* on pääasiassa metsätalouden suunnittelua
- Suunnittelu perustuu Suomen metsäkeskuksen keräämään alueelliseen metsävaratietoon, jonka pohjalta laaditaan tilakohtaisia metsäsuunnitelmia
- Tilakohtainen metsäsuunnitelma on vapaaehtoinen, mutta jos sellainen laaditaan, sen tulee olla metsälain (1093/1996) 4 a §:n (822/2010) ja metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun asetuksen (1234/2010) mukainen
 - Metsälain 4 a §: *Metsäsuunnitelmalla* tarkoitetaan metsänomistajan yhden tai useamman metsäkiinteistön metsien puuvaroja ja tilaa sekä hoitoa ja käyttöä koskevaa ajantasaista suunnitelmaa, joka on laadittu usealle vuodelle. Metsäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa olla suunnitelman laatimisajankohtana voimassa olevien metsien hoitoa ja käyttöä koskevien säännösten vastaisia
 - Asetuksen mukaan metsäsuunnitelmaan on sisällytettävä mm. metsänomistajan yhteystiedot, puustotietoja, sijaintitietoja, tiedot metsälain 10 §:n kohteista ja kiinteistä muinaisjäännöksistä sekä muut maan- ja metsänkäytön rajoitukset
- Tilakohtaisia metsäsuunnitelmia laativat Suomen metsäkeskuksen *liiketoimintayksikkö*, metsänhoitoyhdistykset sekä yksityiset palveluntarjoajat

Metsäsuunnittelun toimintaympäristö muuttuu

- Aiemmin tilakohtainen metsäsuunnittelu on nähty informaatio-ohjauksen välineenä (metsäpoliittiset tavoitteet)
 - Alueellisilla metsäkeskuksilla oli tietynasteinen velvoite kestävän metsätalouden edistämiseen
 - Yhteiskunnan metsien käyttöön liittyviä tavoitteita ei enää voida kanavoida metsäsuunnittelun kautta samalla tavalla kuin aiemmin
- Nyt metsäsuunnittelu jakautuu selkeämmin julkiseen ja yksityiseen metsäsuunnitteluun
 - Liittyy metsäkeskusuudistukseen ja julkisen palvelun yksikön ja liiketoimintayksikön eroon
 - Tulevaisuudessa enemmän toimijoita, erilaisia suunnitelmia
- Informaatio-ohjaukseksi voitaneen yhä lukea alueellisen metsävaratiedon keruu, jos tietoa jaetaan aktiivisesti metsänomistajille
- Uuden sukupolven metsäsuunnittelujärjestelmä

Haasteet

- Luontokohteiden havainnointi? Erilliskartoitukset?
- Tietojen tehokkaan käytön vaikeutuminen
- Yksipuolista tietoa? Toteutuvatko metsäsuunnittelustrategiassa asetetut tavoitteet?
 - Yksipuoliset metsäsuunnitelmat?
- Henkilötieto-oikeudellisten periaatteiden soveltaminen
- Metsäsuunnitteluun ei voida (edelleenkään) kytkeä alueellista näkökulmaa
- Yksityisessä omistuksessa olevat metsät vs. valtion metsät?
- Metsään.fi -palvelun käynnistyminen kysymysmerkki – suostumukset, kiellot ym.
- Perustuslaista johtuvat vaatimukset